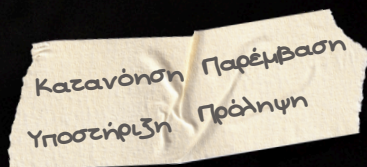

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ Κατανοώντας τις Όψεις της Εφηβικής και Νεανικής Βίας Δυνατότητες Παρέμβασης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

Νοέμβριος 2025 – Μάιος 2026

📍 Γραφεία ΕΨΕ (Μονής Πετράκη 4, Αθήνα) 🖥️ Διαδικτυακά

1η Εισήγηση

📅 08/11/2025 ⌚ 12:00-14:00

Εισαγωγή στην προβληματική του σεμιναρίου: Θεωρητικές, κοινωνιολογικές και κλινικές όψεις του φαινομένου.

Στέλιος Στυλιανίδης, Ψυχίατρος-Ψυχαναλυτής, Ομότιμος Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχιατρικής, Επίτιμος Πρόεδρος και Ιδρυτής ΕΠΑΨΥ

Ο Σαρτρ επεσήμανε από τη δεκαετία του '70 πως: «Η βία, σε οποιαδήποτε μορφή εκδηλώνεται, είναι μία αποτυχία, είναι άδικη. Η βία εκδηλώνεται απέναντι σε μια αντι-βία, δηλαδή μια απάντηση στη βία του άλλου». Παρότι ιστορικά δεν υπάρχουν μη βίαιες κοινωνίες, αυτό δεν σημαίνει ότι η έκταση της βίας είναι πάντοτε η ίδια: η ελληνική κοινωνία σήμερα μοιάζει να κατακλύζεται —ιδιαίτερα μετά την πανδημία και τις πολλαπλές κρίσεις— λιγότερο ποσοτικά και περισσότερο ποιοτικά από πολύ μεγάλης βαναυσότητας περιστατικά βίας, που πέρα από τις γυναικοκτονίες και τα φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας, αγγίζουν και πολύ νεότερες ηλικίες, αυτό που ορίζεται ως νεανική παραβατικότητα.

Στην εισήγηση αυτή θα αναδειχθεί η έκταση και η πολυπλοκότητα του φαινομένου, καθώς και υποθέσεις εργασίας για την κοινωνιολογική και ψυχαναλυτική κατανόησή του, προκειμένου να έχουμε μεθοδολογικά εργαλεία για μια ολιστική παρέμβαση στο πεδίο.

2η Εισήγηση

📅 29/11/2025 ⌚ 12:00-14:00

Διάλογος του Σ. Στυλιανίδη με την Β. Γιωτσίδη σχετικά με τα ποιοτικά ερευνητικά ευρήματα των focus groups του προγράμματος "It's Up to Youth" της ΕΠΑΨΥ.

Στέλιος Στυλιανίδης, Ψυχίατρος-Ψυχαναλυτής, Ομότιμος Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχιατρικής, Επίτιμος Πρόεδρος και Ιδρυτής ΕΠΑΨΥ

Βασιλική Γιωτσίδη, Κλινικός Ψυχολόγος, Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Μέλος ΔΣ ΕΠΑΨΥ

Η βία και η παραβατικότητα στην ανήλικη ζωή αποτελούν ένα σύνθετο και πολυδιάστατο φαινόμενο, το οποίο εγείρει ιδιαίτερες προκλήσεις όσον αφορά τους τρόπους απόκρισης (π.χ. σε επίπεδο οικογένειας, σχολείου και κοινότητας, καθώς και σε επίπεδο θεραπευτικό). Άλλοτε ως σύμπτωμα εκδραμάτισης ενδοψυχικών συγκρούσεων ή σοβαρών αναπτυξιακών κρίσεων, άλλοτε ως άμυνα απέναντι σε ένα βαθύτερο καταθλιπτικό βίωμα ή ως επανάληψη ενός τραύματος προς αναζήτηση μιας νέας εξέλιξης στην ιστορία του ατόμου, και άλλοτε ως απεύθυνση στους θεσμούς προς έναν (επανα)προσδιορισμό των ορίων μεταξύ ζωής και θανάτου, η βία και η παραβατικότητα μεταξύ των ανηλίκων προϋποθέτει μια ισορροπη, καθαρή και ευρεία "ματιά" για την πληρέστερη κατανόηση και τη γόνιμη αντιμετώπισή της.

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται τα κύρια ευρήματα της μελέτης εκτίμησης αναγκών που πραγματοποιήθηκε σε τέσσερις δήμους της Αττικής με τη διενέργεια 18 συνολικά ομάδων εστιασμένης συζήτησης (focus groups) με εκπροσώπους της κοινότητας, τους καθηγητές, τους γονείς, καθώς και τους ίδιους τους εφήβους. Η εισήγηση γίνεται μέσα από έναν δημιουργικό διάλογο και υπό ένα ψυχοδυναμικό πρίσμα ερμηνείας των αποτελεσμάτων, με απώτερο στόχο ο διάλογος αυτός να συμβάλει στη δημιουργία πρόσφορων συνθηκών συν-ομιλίας, όπως προτάσσει ευρύτερα η ψυχαναλυτική θεωρία, πρακτική και έρευνα, και όπως βεβαίως απαιτείται στην πορεία προς την υποκειμενοποίηση του νέου ανθρώπου.

3η Εισήγηση 13/12/2025 12:00-14:00

Η βία στην εφηβεία ως αποτυχία συμβολικής επαναδιοργάνωσης μετά την απαξίωση του παιδικού.

Χρήστος Ζερβής, Ψυχίατρος – Παιδοψυχίατρος – Ψυχαναλυτής της ΕΨΕ, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Paris VII, Υπεύθυνος Τμήματος Ψυχιατρικής Εφήβων & Νέων, Γ.Ν.Α. «Γ. Γεννηματάς»

Η εφηβεία ως ηλικιακή φάση που συνεπάγεται ανάγκη αποσυμβολοποίησης του παιδικού και νέας συμβολοποίησης με έμφυλα, ενήλικα χαρακτηριστικά, σεξουαλικότητας και προσωπικής ευθύνης. Η διαδικασία περιλαμβάνει προσωρινές διαδικασίες παλινδρόμησης σε πρώιμα χαρακτηριστικά ψυχικής λειτουργίας, με επιστροφή στο πρώιμο ναρκισσιστικό, που χαρακτηρίζεται από μειωμένη ψυχοποίηση, με αποτέλεσμα τάσεις για πέρασμα στην πράξη και στη σωματοποίηση.

Η ναρκισσιστική προοπτική που επανακινητοποιείται περιλαμβάνει ανάγκη για επιβεβαίωση του εαυτού. Η βία είναι πρώιμος τρόπος επιβεβαίωσης εαυτού, με βάση την αποφυγή ψυχικής διεργασίας και επανακινητοποίησης ψυχικών μηχανισμών διχασμού και προβολής (το καλό είναι μέσα και το κακό είναι έξω). Η ένταξη του βίαιου εφήβου σε ομάδες εφήβων με αντίστοιχα χαρακτηριστικά συνιστά μια ιδιαίτερου τύπου προσπάθεια "κοινωνικοποίησης".

Μελετώντας την ετυμολογία και τη σημασιοδότηση του όρου "βίαιος", βρίσκουμε στα αρχαία ελληνικά ότι σε πρώιμες φάσεις της ανθρώπινης ιστορίας ο όρος σήμαινε "γενναίος", δηλαδή είχε θετική χροιά, μέχρι που το κοινωνικό-συμβολικά επέβαλε τη μετουσίωση του βίαιου στοιχείου με τρόπο που να εξυπηρετεί την κοινωνική συμβίωση.

4η Εισήγηση 10/01/2026 12:00-14:00

Το ασχημόπαπο που έγινε λύκος

Σάββας Σαββόπουλος, Ψυχίατρος-Ψυχαναλυτής, Διδάσκων Ψυχαναλυτής της Ελληνικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας, Ιδρυτικό Μέλος της Ελληνικής Ψυχοσωματικής Εταιρείας, Διδάκτωρ Ιατρικής Πανεπιστημίου Γενεύης

Το πεπρωμένο των ενορμήσεων: από την παιδική ηλικία μέχρι την ενηλικίωση, στην περίπτωση που αυτές δεν εκπαιδεύτηκαν. Η, συνοδεύουσα την ενορμητική ανωριμότητα, ανεπάρκεια του εγώ. Η χρησιμοποίηση των απαγορευμένων εκφράσεων των σεξουαλικών και επιθετικών ενορμήσεων ως μπάλωμα στο ναρκισσιστικό πλήγμα. Πώς μέσα στο «λύκο» βρίσκουμε το «αρνί». Η σημασία του αντικειμένου για μια αλλαγή, μέσα από διαδικασίες ψυχοποίησης, που οδηγούν στην ενίσχυση της υπερεγωτικής λειτουργίας. Η αντιπαράθεση με τον ναρκισσισμό θανάτου (Γκρην) ή, κατά την εκδοχή του Ρόζενφελντ, του κακοήθους ναρκισσισμού.

5η Εισήγηση 14/02/2026 12:00-14:00

Εφηβεία, Βία, Θεραπεία

Αθανάσιος Αλεξανδρίδης, Ψυχίατρος – Παιδοψυχίατρος, Διδάσκων Ψυχαναλυτής (APF, ΕΨΕ, IPA), Διδάκτωρ της Ιατρικής και της Φιλοσοφικής (Ψυχ.).

Η εφηβεία χαρακτηρίζεται από διέγερση όλων των προγενέστερων ψυχικών οργανώσεων του ατόμου, λόγω των αιτημάτων της εμπράγματης σεξουαλικότητας και της διαμόρφωσης κοινωνικής ταυτότητας. Η διέγερση τροφοδοτείται από πλήθος φαντασιώσεων μεγαλείου, που γρήγορα αρχίζουν να διαψεύδονται από την εξωτερική πραγματικότητα. Η συνθήκη προκαλεί πλήθος αντιδράσεων, που έχουν ως κοινό παρονομαστή τη βία προς τους άλλους ή προς τον εαυτό. Πεδία έκφρασής τους είναι εκεί όπου ο έφηβος θεωρεί ότι "ανήκει", όπως η οικογένεια, το σχολείο, η παρέα. Στην ομιλία θα αναπτυχθούν οι άμεσες και οι μακροχρόνιες θεραπευτικές προτάσεις, σε ατομικό, οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο, για το "κράτημα" και την "περίεξη" της εφηβείας ως δυναμικής και δημιουργικής συνθήκης.

6η Εισήγηση 📅 14/03/2026 ⌚ 12:00-14:00

Από την παράλυση της μήνιδος στο ψυχικό άνοιγμα του πένθους, μια ανάγνωση της Ιλιάδας ως διαδικασίας ωρίμανσης ενός νέου άνδρα

Νίκος Γκουγκουλής, Ψυχίατρος – Ψυχαναλυτής, Ιστορικός της Ψυχανάλυσης, Πρώην Διευθυντής του Τμήματος Ελεύθερης Νοσηλείας (13ο Διαμ. Παρισιού)

Η μήνις του Αχιλλέα, η καταγωγή της στη σχέση του με τον Αγαμέμνονα, την Ιφιγένεια και τον Πάτροκλο, η αδυναμία του να επεξεργαστεί τα ναρκισσιστικά πλήγματα και να προχωρήσει σε μία διαδικασία πένθους, η σκύλευση του πτώματος του Έκτορος, προσφέρονται ως άξονες διερεύνησης του βίαιου και παραπτωματικού εφήβου.

7η Εισήγηση 📅 25/04/2026 ⌚ 12:00-14:00

Η εξάρτηση από τοξικές ουσίες ως εμπειρία και έκφραση βίας στην εφηβική περίοδο

Πέτρος Κεφάλας, Ψυχαναλυτής, Πρώην Στέλεχος της Μονάδας Απεξάρτησης Εφήβων & Νέων του Ψ.Ν.Α., Διδάσκων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Στην παρέμβασή μου, θα ασχοληθούμε με τη χρήση ουσιών από τους εφήβους και νεαρούς ενήλικες ως έκφραση βίας προς τον εαυτό, τους σημαντικούς άλλους και την κοινωνία.

Κεντρική θέση έχει η έννοια της ελεύθερης επιθετικότητας, που βρίσκεται στο επίκεντρο όλων των μορφών εκδραμάτισης, εφόσον η εκδραμάτιση προκύπτει από την ανικανότητα να αντέξει κανείς την αρχή της πραγματικότητας και το αντικείμενο. Με το να μιλήσουμε για ελεύθερη επιθετικότητα, αποδεχόμαστε την έννοια της ενόρμησης θανάτου μέσω των επιπτώσεων απεμπλοκής των ενορμήσεων. Το υποκείμενο εγκαθιδρύει μια ενεργητική παντοδυναμία που θα αποτελέσει ένα μη εσωτερικευμένο υποκατάστατο Ιδεώδες Εγώ, δηλαδή τα προβλήματα των ταυτίσεων και του ναρκισσισμού.

Με την αναφορά περιπτώσεων χρηστών, και δη των ονείρων τους, θα προσπαθήσουμε να εικονογραφήσουμε το πεδίο αυτό.

8η Εισήγηση 📅 09/05/2026 ⌚ 12:00-14:00

Η βία της εφηβείας... δώστε μου πίσω έναν πατέρα!

Νίκος Λαμνίδης, Ψυχίατρος – Ψυχαναλυτής, Ομαδικός Αναλυτής, Διδάσκων Αναλυτής της ΕΨΕ και της Διεθνούς Ψυχαναλυτικής Ένωσης (IPA), Fellow του Κολλεγίου Ερευνητών της IPA

Η εφηβική εξέγερση μπορεί να καταλήγει σε μία ανεξέλεγκτη, αυταρχική δικαιωματικότητα. Το αναδιατασσόμενο εφηβικό υπερεγώ, στη συνάντησή του με τα ναρκισσιστικής προέλευσης ιδεώδη, μπορεί να οργανώσει ακραίες μορφές κακοήθειας. Οι πρωτόγονα εξιδανικευμένες και εξαγιασμένες πρακτικές, που διασφαλίζονται από ιδεολογικά, πολιτισμικά, αθλητικά και θρησκευτικά κινήματα, μπορούν να οδηγήσουν σε αδιανόητες, αλλά ψυχικά νομιμοποιημένες, μορφές βαιοπραγίας, φονικής και σεξουαλικής.

Στις περιπτώσεις αυτές είναι κρίσιμη η γονική λειτουργία των θεσμών, που όμως αντιμετωπίζεται εχθρικά από τον επιθετικό καπιταλισμό της αγοράς των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των τηλεπικοινωνιών, με τη μορφή της ψευδούς και δικαιωματικής «ελευθερίας» των «επιλογών».

Έτσι, η ευχέρεια των ιδεολογικών και πολιτικών συστημάτων αποπλάνησης των εφήβων παραμένει ανεξέλεγκτη. Οι καταστάσεις αυτές αξιοποιούνται από πολιτικούς, ιδεολογικούς και θεωρητικούς εξτρεμισμούς.

9η Εισήγηση 📅 23/05/2026 ⌚ 12:00-14:00

Συζήτηση και συμπεράσματα επί του συνόλου των εισηγήσεων του σεμιναρίου.

Στέλιος Στυλιανίδης, Ψυχίατρος – Ψυχαναλυτής, Ομότιμος Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχιατρικής, Επίτιμος Πρόεδρος και Ιδρυτής ΕΠΑΨΥ

Ιωάννης Βαρτζόπουλος, Ψυχίατρος – Ψυχαναλυτής, Πρόεδρος της Ελληνικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας

